

Nr 22

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 292 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse m. m.

Genom en den 25 januari 1957 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 51, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) Lag

om ändrad lydelse av 292 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse

Härigenom förordnas, att i 292 § lagen den 17 juni 1948 om försäkringsrörelse ordet »etthundra» skall utbytas mot »tvåhundra».

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

2) Lag

om ändrad lydelse av 26 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket

Härigenom förordnas, att i 26 § lagen den 9 juni 1950 om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket ordet »etthundra» skall utbytas mot »tvåhundra».

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

3) Lag

om ändrad lydelse av 67 § lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar

Härigenom förordnas, att 67 § lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

67 §.

I denna — — — gemensam tillsynsmyndighet.

Till bestridande av kostnaden för tillsynsmyndighetens organisation och verksamhet skall annan understödsförening än sådan som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet årligen erlægga bidrag enligt bestämmelser, som meddelas av Konungen. Detta bidrag skall bestämmas högst till en femtedels procent av föreningens hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår, dock må bidraget ej understiga etthundra kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

Inledning

Försäkringsinspektionen har i skrivelse den 31 augusti 1956 till Kungl. Maj:t föreslagit, att den minimiavgift, som enligt 292 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse och 26 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket uttages från försäkringsföretag såsom bidrag till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet, höjes från 100 till 200 kronor. Förslaget har varit föremål för remissbehandling.

Sedan anmälan skett av ett av byråchefen R. Broberg såsom särskilt tillkallad utredningsman inom socialdepartementet den 8 juni 1956 avgivet betänkande angående det administrativa handhavandet av tillsynen över vissa understödsföreningar m. m. har Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (X ht. s. 192—197) beslutit föreslå riksdagen, att tillsynen över bl. a. vissa understödsföreningar skall överföras från riksförsäkringsanstalten till försäkringsinspektionen, varvid förordats att från dessa understödsföreningar skall uttagas visst bidrag för finansiering av tillsynen. Enligt utredningsmannens förslag, vilket remissbehandlats, bör detta genomföras genom ett tillägg till 67 § lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar.

Försäkringsrörelselagen

Gällande bestämmelser. Enligt 3 § lagen om försäkringsrörelse står försäkringsbolag under tillsyn av en för hela riket gemensam försäkringsinspektion. I 5 § lagen om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva för-

säkringsrörelse här i riket stadgas att jämväl dylik anstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, skall stå under tillsyn av försäkringsinspektionen. Till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet skall försäkringsbolag samt utländsk försäkringsanstalt, som driver rörelse här i riket, årligen erlægga bidrag enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Detta bidrag skall bestämmas till högst en femtedels procent av vederbörande företags hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår för försäkringar, som tillhör företagets rörelse här i riket, dock må bidraget ej understiga 100 kronor (292 § lagen om försäkringsrörelse, 26 § lagen om utländsk försäkringsanstalt).

Bestämmelser om tillsynsbidragen har utfärdats genom kungörelsen den 17 december 1948 (nr 804) om försäkringsanstaltarnas bidrag till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionen. Tillsynsbidragen utgår enligt den lydelse, som sagda kungörelse erhållit genom kungörelse den 21 oktober 1955 (nr 568), från och med år 1955 med en halv promille av premieinkomsten, dock lägst 100 och högst 50 000 kronor.

För försäkringsinspektionens förslag och de däröver avgivna remissyttrandena lämnas en redogörelse å s. 5—6 i propositionen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Lange, har vid lagrådsremissen anfört följande:

»Försäkringsinspektionens organisation och verksamhet finansieras f. n. helt genom årliga bidrag från de försäkringsanstalter, som är föremål för inspektionens tillsyn. Bidragsskyldigheten är föreskriven i lagen om försäkringsrörelse och lagen om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket. Bidragens storlek bestämmas av Kungl. Maj:t inom vissa i lagen angivna gränser. Den övre gränsen är 2 promille av den årliga premieintäkten, men bidrag uttages f. n. icke med mera än 0,5 promille, dock högst 50 000 kronor. Den lägre gränsen är i lagen fastställd till 100 kronor.

Den stegring av det allmänna kostnads- och löneläget som inträtt sedan år 1948, då nu gällande minimibidrag bestämdes, har fått till följd att en del av tillsynskostnaderna för de lokala bolagen, av vilka många betalar blott minimibidraget, i realiteten utgår från riksbolagen. En sådan ordning är föga tillfredsställande. Försäkringsinspektionens förslag om fördubbling av minimibidraget, mot vilket remissinstanserna icke haft några principiella invändningar, åstadkommer en riktigare fördelning av kostnaderna. Den omständigheten att den föreslagna höjningen kan bli betungande för ett och annat av de mindre bolagen anser jag icke böra hindra förslagets genomförande eller föranleda särbestämmelser i lagen för dessa bolag. Jag biträder alltså inspektionens förslag.

Höjningen av minimibidraget torde böra ske genom att ordet »ettthundra» i 292 § lagen om försäkringsrörelse och 26 § lagen om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket utbytes mot ordet

»tvåhundra». Lagändringarna bör träda i kraft den 1 januari 1958; de högre bidragen får då första gången erläggas under 1958 och de bolag, för vilka höjningen är av någon betydelse, får tid att anpassa sig därefter.»

Understödsföreningslagen

Gällande bestämmelser. Understödsförening är enligt lagen om dylika föreningar (1 §) sådan förening för inbördes bistånd, som avser att utan affärsmässigt drivande av försäkringsrörelse

bereda medlem pension efter avgång från tjänst, efter uppnående av viss ålder eller vid invaliditet,

vid medlems död utbetala ett kapitalbelopp till bestridande av begravningskostnader eller såsom understöd till efterlevande,

meddela pension åt avliden medlems änka eller barn,

bereda sjukhjälp eller moderskapshjälp,

bereda understöd vid arbetslöshet eller

idka annan till personförsäkring hänförlig verksamhet.

Enligt 67 § står understödsföreningarna under tillsyn av en för varje grupp av föreningar med likartad verksamhet för hela riket gemensam tillsynsmyndighet, som också för register över föreningarna. Tillsynsmyndighet för samtliga föreningar, utom sådana som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet, är enligt kungörelsen den 8 november 1912 (nr 304) angående tillsyn å understödsföreningar m. m. sådan den lyder enligt kungörelse den 22 maj 1953 (nr 226) f. n. riksförsäkringsanstalten.

Lagen innehåller — fränsett det fall att en förening anlitar tillsynsmyndigheten för upprättande av försäkringsteknisk utredning — icke några regler om skyldighet för understödsföreningarna att bidra till kostnaderna för tillsynen.

Utredningsmannen föreslår att tillsynen över understödsföreningarna, utom sådana som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet, skall överflyttas till försäkringsinspektionen. Enligt förslaget — för vilket liksom för de däröver avgivna yttrandena närmare redogörelse lämnats i statsverkspropositionen (X ht. s. 185—192) — skall bidrag uttagas av föreningarna för finansiering av kostnaderna för tillsynen. Bidraget föreslås för närvarande utgå med 0,5 promille av föreningens hela inkomst av avgifter under nästföregående räkenskapsår, dock med lägst 100 kronor. Såsom jag tidigare antytt föreslår utredningsmannen att bestämmelser om bidragskyldigheten intages i lagen om understödsföreningar. Han anser, att de lämpligen kan fogas till 67 § såsom ett nytt andra stycke, vari stadgas att annan understödsförening än sådan som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet årligen skall enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, erlägga bidrag till kostnaden för tillsynsmyndighetens organisation och verksamhet. För att möjliggöra att bidragen vid behov ändras — det statsbidrag som enligt förslaget skall täcka en del av tillsyns-

kostnaderna, föreslås fixerat till ett visst belopp, som ändras blott vid större kostnadsändringar — föreslår utredningsmannen att stadgandet i övrigt, i likhet med 292 § lagen om försäkringsrörelse, lämnar Kungl. Maj:t frihet att bestämma bidragen inom en viss ram. Övre gränsen bör liksom för försäkringsbolagen vara 2 promille av föreningens hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår; den nedre föreslås till 100 kronor.

I *statsverkspropositionen* framlägges för riksdagen förslag att tillsynen över ifrågavarande understödsföreningar skall överflyttas till försäkringsinspektionen och förordas att tillsynsbidrag skall uttagas av dem enligt utredningsmannens förslag (X ht. s. 192—197). Departementschefen har i samband därmed i fråga om minimibidraget anfört, att skäligen försiktighet bör iakttagas, då bidragsskyldighet nu skall införas för understödsföreningarna, vilka i många fall har en svag ekonomisk ställning. Det förut-sattes tillika att en del av tillsynskostnaderna för föreningarna tills vidare skall täckas av statsmedel.

Föredragande departementschefen anförde vid lagrådsremissen:

»Genomförande av det i statsverkspropositionen förordade förslaget om uttagande av bidrag från understödsföreningarna — med undantag av sådana som uteslutande lämnar arbetslöshetsunderstöd — till finansiering av tillsynsverksamheten kräver att regler om bidragsplikten ges i författningens väg. Utredningsmannen har föreslagit att den grundläggande regeln skall inskrivas i lagen om understödsföreningar. Detta tillvägagångssätt, vilket överensstämmer med den teknik som valts i lagen om försäkringsrörelse och vilket icke blivit föremål för erinringar under remissbehandlingen, finner jag riktigt.

Även i fråga om utformningen av lagregeln synes lagen om försäkringsrörelse kunna tjäna som mönster. I dess 292 § föreskrives att bolagen årligen skall erlägga bidrag enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Bidraget skall bestämmas högst till en femtedels procent av bolagets hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår med visst undantag. Såsom framgår av vad jag tidigare anfört innehåller lagrummet även bestämmelse om bidragets minimibelopp.

I lagen om understödsföreningar bör sålunda införas ett stadgande, att annan understödsförening än sådan som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet årligen skall erlägga bidrag till tillsynsmyndighetens organisation och verksamhet enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Anledning torde icke finnas att sätta den övre av de gränser, inom vilka Kungl. Maj:t skall äga bestämma bidragssatsen, annorlunda för understödsföreningarna än för försäkringsbolagen. Bidraget bör beräknas å föreningens hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår. Minimibeloppet bör i enlighet med vad som förutsattes i statsverkspropositionen vara 100 kronor.

Lagreglerna om bidragsskyldigheten torde, såsom utredningsmannen föreslagit, lämpligen kunna fogas som ett andra stycke till 67 § lagen om un-

derstödsföreningar, vilket lagrum innehåller föreskriften att understödsföreningarna skall stå under tillsyn av tillsynsmyndighet.

Den föreslagna omorganisationen avses skola genomföras från och med den 1 januari 1958. Lagändringen torde böra träda i kraft samtidigt, vilket innebär att avgifter första gången skall betalas under 1958.»

Lagrådet

Lagrådet har lämnat lagförslagen utan erinran.

Utskottet

Utskottet har från vederbörande avdelning av statsutskottet inhämtat, att denna beslutat tillstyrka det i statsverkspropositionen framlagda förslaget till omorganisation innebärande bl. a. att tillsynen över de ifrågavarande understödsföreningarna från och med den 1 januari 1958 överflyttas till försäkringsinspektionen. På grund härav har första lagutskottet ej någon erinran mot genomförande av det i förevarande proposition upptagna förslaget till lag om ändrad lydelse av 67 § i lagen om understödsföreningar.

Mot övriga i propositionen framlagda lagförslag har utskottet icke heller någon erinran.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande proposition, nr 51, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 5 april 1957

På första lagutskottets vägnar:

EMIL AHLKVIST

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlqvist, Domö, Lindgren, Erik Svedberg, Ollén och Theodor Johansson;

från andra kammaren: herrar Landgren, Onsjö, Fröding, Jacobsson i Sala, Ågren, Eliasson i Stockholm, Edlund och fröken Berggren.